

5. Логвиненко А.О. Проблеми використання дактилоскопічної інформації в розслідуванні злочинів. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2017. № 1. С. 174–178.

6. Криміналістика: Навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка. Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.

7. Рогатюк І.В. Напрями удосконалення використання дактилоскопічної інформації в діяльності органів досудового розслідування та прокуратури. Часопис Київського університету права. 2014. № 1. С. 292–296.

Лук'янчиков Борис Євгенович,
заступник начальника кафедри Національної безпеки Міжрегіональної академії управління персоналом, кандидат юридичних наук, доцент;
Микитенко Ольга Борисівна,
здобувач ступеня вищої освіти Університету економіки, права та інформаційних технологій «КРОК»

АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ В РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ, БОЄПРИПАСІВ І ВИБУХІВКИ

Стан злочинності в сфері незаконного обігу зброї та вибухових речовин попри всіх заходів, які запроваджує уряд, залишається достатньо високим. Так, за офіційною статистикою оприлюдненою на сайті Офісу Генерального прокурора у 2015 році кількість зареєстрованих злочинів пов'язаних з незаконним обігом зброї та вибухових речовин склала – 7409, у 2016 році – 6307, у 2017 році – 8002, у 2018 році – 7466, у 2019 році – 6204 і лише за дев'ять місяців 2020 – 4547 [1]. Зрозуміло, що фактична кількість кримінальних правопорушень в цій галузі набагато більша, оскільки слід враховувати, що даний вид злочинної діяльності надприбутковий і доволі латентний. Також, цьому сприяють бойові дії на сході нашої країни, та відсутність надійних кордонів із сусідніми країнами.

Успіх у боротьбі з даним видом злочинів напряму залежить від професіоналізму всіх працівників правоохоронних органів, їх вміння використовувати спеціальні знання і новітню криміналістичну техніку, та методичні рекомендації проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих розшукових дій як самостійно, так і з залученням відповідних спеціалістів.

Основними засобами збирання криміналістичної інформації про злочин і особу, що його вчинила, є слідчі (розшукові дії) дії, порядок провадження яких передбачено кримінально-процесуальним

законодавством. Огляд належить саме до таких слідчих (розшукових) дій.

Аналіз поняття огляду дозволяє дійти висновку, що реалізація даної слідчої (розшукової) дії забезпечується примусовими заходами, які полягають в дослідженні місцевості, будівель, приміщень, транспортних засобів, громадян, трупів та предметів і спрямовані на встановлення, фіксацію та дослідження обстановки злочину, відшукування і вилучення слідів злочину, предметів та злочинців і інших фактичних даних, які дозволяють у сукупності з іншими доказами зробити висновок щодо механізму злочину та інших обставин досліджуваної події [2, с. 82].

Як свідчить практика, необхідність проведення огляду у всіх випадках, незалежно від того чи здійснювалось документування перебігу вчинення злочину (продаж зброї та вибухівки і затримання злочинців) чи ні, полягає у тому, що при проведенні огляду відбувається процес пізнання механізму вчинення злочину, виявлення слідів злочину (зброя, пакувальний матеріал і т.і.). Навіть при відсутності будь-яких речових доказів результати огляду відображені в протоколі допоможуть слідчому, прокурору та суду правильно уявити й оцінити обстановку злочину (лісосмуга, покинута будівля і т.д.) [3, с. 46].

Необхідність проведення огляду зазвичай виникає у таких ситуаціях: існує оперативна інформація про незаконні оборудки зі зброєю, боєприпасами та вибухівкою; відомо про крадіжку зброї, боєприпасів, та вибухових пристроїв з військових частин, державних підприємств, або безпосередньо з тимчасово не підконтрольних Україні території; у випадках, коли отримані фактичні дані прямо вказують на необхідність проведення огляду речових доказів.

Місцем події може бути будь-яке приміщення, (житло приватної особи, військова частина, і ін.) – по кримінальним провадженням про незаконне заволодіння зброєю, боєприпасами, та вибуховими речовинами шляхом крадіжки або розбійного нападу, а також за фактами перевезення, збуту зброї, боєприпасів та вибухових речовин, організацію виготовлення і переробки зазначених об'єктів; транспортний засіб, установа транспорту або зв'язку – у провадженнях про незаконне перевезення зброї, боєприпасів, вибухових пристроїв та речовин.

Перелік основних об'єктів пошуку при огляді місця події залежить від характеру розслідуваного злочину. При розслідуванні незаконного виготовлення, придбання, збереження, реалізації, боєприпасів та вибухових речовин, важливими об'єктами пошуку являються: зброя, боєприпаси, вибухівка, їх компоненти, сировина, технічні засоби виготовлення (порох, селітра, кислота та ін.); прилади, зокрема форми із залишками вибухової речовини; предмети, які використовують для пресування, прилади для спорядження боєприпасів, ваги.

Криміналістичне значення можуть мати відходи у вигляді, металевих ошурків, обрізків труб, нарубані цвяхи, прутки арматури, гільзи, побічні продукти, які утворюються в процесі синтезу вибухових речовин. Не слід забувати і про засоби маскування вибухівки – різноманітні контейнери у вигляді звичайних побутових речей (книги, іграшки та ін.), замаскована зброя (у вигляді запальнички, трості, ручки, парасольки та ін.), пристосування для набивки гільз порохом зарядом; сліди проведених випробувань зброї (залишки на руках, одязі, кіптява, кулі, гільзи та частини вибухових пристроїв, пакувальна тара від зброї, боєприпасів та вибухівки та ін.); бинти, марля, інша тканина, яка може бути просічена горючими речовинами (вогнепровідний шнур для запалювання вибухової речовини). Варто враховувати і цінності, які могли використовуватись в якості плати за зброю, боєприпаси та вибухівку, поштово-телеграфну кореспонденцію, мобільні телефони, записники, інші документи, у яких може міститися інформація про зв'язки між злочинцями і клієнтурою.

На підготовчому етапі огляду складського або лабораторного приміщення, де зберігається або виготовлюється і випробується зброя, боєприпаси та вибухівка, необхідно заздалегідь зібрати інформацію про власника, тому, що саме від цього залежать організаційні заходи та тактичні прийоми проведення огляду та напрям подальшого розслідування. У кримінальних провадженнях досліджуваної категорії така слідча (розшукова) дія, як огляд є первинною та незамінною. Саме вона дозволяє отримати первинну достовірну інформацію про розслідувану подію. Слід пам'ятати, що доволі часто слідчий огляд являється єдиною можливістю зібрати та задокументувати доказову базу, оскільки незаконні лабораторії підлягають обов'язковому знищенню. Саме тому, проведення даної слідчої (розшукової) дії вимагає від слідчого ретельної підготовки, та чіткого поетапного планування дій осіб, які будуть брати участь у її проведенні. В обов'язковому порядку необхідно залучити спеціаліста в галузі зброєзнавства, а також вибухотехніки, та роз'яснити їм мету та завдання огляду. Не слід нехтувати важливістю підбору понятих, оскільки специфіка даного виду злочинів передбачає можливість пересування слідчої групи на тривалий час у віддалені, важко доступні та малонаселені місця.

В ході огляду неможливо залишати поза увагою такі аспекти, як: місце розташування і площу ділянки де розташована прихована лабораторія, склад (закинута державне підприємство, військова частина, заповідна територія і т.і.); відстань до населених пунктів, наявність доріг, водних шляхів; прилегла територія, чи ведуться на ній будь які роботи тощо; характер виготовленої зброї боєприпасів, та вибухових пристроїв, їх вид (заводська або саморобна); стан (заряджена, зібрана або навпаки, кількість, вага вибухівки; трасологічні сліди (транспортних засобів, тварин, ніг людини, пальців

рук які залишаються, як на упаковці, так і безпосереднього на зброї, боєприпасах та вибухівці, і на супутніх знаряддях за допомогою яких здійснюється виготовлення і налаштування зброї, боєприпасів та вибухових пристроїв; сліди випробувань (пристрілка, перевірка вибуховості, вимірювання часу займання вибухової речовини тощо); наявність на місці огляду або поруч технічних знарядь, станків та інших загублених або кинутих, злочинцем речей (недопалки, особисті речі, залишки продуктів, ганчірки й ін.).

Враховуючи зазначене можна з впевненістю стверджувати, що досконале знання та дотримання криміналістичних рекомендацій і процесуальних правил, а також обов'язкове залучення спеціалістів відповідної кваліфікації до підготовки і проведення огляду сприятиме підвищенню результативності розслідування злочинів, які пов'язані з незаконним обігом зброї, боєприпасів та вибухових речовин.

Список використаних джерел

1. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація. URL:

https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112653&libid=100820&c=edit&_c=fo# (дата звернення 7.10.20)

2. Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д. Сліди злочину як джерело криміналістичної інформації. Науковий вісник НАВСУ. 1999. № 4 С. 79–85.

3. Лук'янчиков Б.Є., Усенко О.В. Взаємодія прокурора з працівниками поліції та спеціалістами при проведенні огляду у кримінальних провадженнях пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї. Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. (Дніпро, 19 жовт. 2018 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. Ч. 1. С. 44–47.

Ляун Ніна Миколаївна,

головний судовий експерт відділу
товарознавчих та гемологічних досліджень
Харківського НДЕКЦ МВС України;

Коваленко Нонна Володимирівна,

судовий експерт відділу товарознавчих
та гемологічних досліджень Харківського
НДЕКЦ МВС України

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ І ВИЗНАЧЕННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Під час судової товарознавчої експертизи роботу розпочинають з проведення огляду об'єкту дослідження, для вивчення властивостей та встановлення характеристик товарів, а також визначення автентичності та виявлення фальсифікованого майна. Проведення